

TAALBELEID

In het kader van de bevordering van mobiliteit en intercultureel begrip heeft de EU het leren van talen aangewezen als een belangrijke prioriteit en financiert zij talloze programma's en projecten op dit gebied. Meertaligheid speelt volgens de EU een belangrijke rol in het Europese concurrentievermogen. Een van de doelstellingen van het Europese taalbeleid is dan ook dat iedere Europese burger naast zijn moedertaal twee andere talen beheerst.

RECHTSGROND

In Europa is taalkundige verscheidenheid een gegeven. Talen maken integraal deel uit van de Europese identiteit en zijn de meest directe uitdrukking van cultuur. In een EU gebaseerd op het motto „in verscheidenheid verenigd” is het voor personen, organisaties en bedrijven een belangrijk voordeel om in meerdere talen te kunnen communiceren. Talen spelen niet alleen een cruciale rol in het dagelijkse leven in de Europese Unie, maar zijn ook essentieel voor de eerbiediging van de culturele en taalkundige diversiteit in de EU.

De eerbiediging van taalkundige verscheidenheid is een fundamentele waarde van de EU, evenals eerbiediging van de persoon en openstaan voor andere culturen. Dit is vastgelegd in de preambule van het Verdrag betreffende de Europese Unie waarin onder meer het volgende wordt gesteld: „geïnspireerd door de culturele, religieuze en humanistische tradities van Europa” en „bevestigend hun gehechtheid aan de beginselen van vrijheid, democratie en eerbiediging van de mensenrechten”. In artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) wordt gewezen op het grote belang van eerbiediging van de mensenrechten en non-discriminatie, terwijl artikel 3 als volgt luidt: „De Unie eerbiedigt haar rijke verscheidenheid van cultuur en taal”. In artikel 165, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) wordt het volgende benadrukt: „Het optreden van de Unie is erop gericht de Europese dimensie in het onderwijs tot ontwikkeling te brengen, met name door onderricht in en verspreiding van de talen der lidstaten”, met volledige eerbiediging van hun culturele en taalkundige verscheidenheid (artikel 165, lid 1, VWEU).

Het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, dat in 2000 werd vastgesteld en met het Verdrag van Lissabon bindende werking heeft gekregen, verbiedt discriminatie op grond van taal (artikel 21) en legt de Unie de verplichting op de verscheidenheid van taal te eerbiedigen (artikel 22).

De eerste uit 1958 daterende verordening tot regeling van het taalgebruik in de toenmalige Europese Economische Gemeenschap^[1] is ingevolge de achtereenvolgende toetredingen gewijzigd en bepaalt met artikel 55, lid 1, VEU welke de officiële talen van de Unie zijn^[2].

[1]PB L 17 van 6.10.1958, blz. 385.

[2]De 24 officiële talen van de Europese Unie zijn: Bulgaars, Deens, Duits, Engels, Ests, Fins, Frans, Grieks, Hongaars, Iers, Italiaans, Kroatisch, Lets, Litouws, Maltees, Nederlands, Pools, Portugees, Roemeens, Sloveens, Slowaaks, Spaans, Tsjechisch en Zweeds.

Iedere burger van de Unie kan al de instellingen of organen in een van die talen aanschrijven en ook in die taal antwoord krijgen (artikel 24 VWEU).

DOELSTELLINGEN

Het taalbeleid van de EU berust op eerbiediging van de taalkundige verscheidenheid in alle lidstaten en totstandbrenging van een interculturele dialoog overal in de EU. Om het wederzijds respect in praktijk te brengen bevordert de EU het onderricht in en het leren van vreemde talen en de mobiliteit van iedere burger middels speciale programma's voor onderwijs en beroepsopleiding. Kennis van vreemde talen wordt beschouwd als een fundamentele vaardigheid die alle burgers van de EU dienen te verwerven teneinde hun scholings- en werkmogelijkheden te verruimen. De EU steunt dan ook het ideaal dat iedere burger naast zijn of haar moedertaal twee andere talen zou moeten beheersen ([COM\(2008\)0566](#)). Ook zet de EU zich met de lidstaten in voor bescherming van minderheden conform het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden van de Raad van Europa.

In het strategisch kader onderwijs en opleiding 2020 worden talen beschouwd als een elementaire vaardigheid in het onderwijs, in navolging van de conclusies van de Raad van 20 mei 2014 over meertaligheid en de ontwikkeling van taalcompetenties^[3].

Voorts wordt sinds 2001 26 september als de Europese Dag van de talen gevierd om stil te staan bij de grote verscheidenheid aan talen in Europa.

Het Europees Parlement volgt een meertalig taalbeleid, hetgeen inhoudt dat alle EU-talen even belangrijk zijn. Alle parlementaire documenten worden in alle officiële talen van de EU vertaald en elk lid van het Europees Parlement heeft het recht om in de taal van zijn of haar keuze het woord te voeren.

RESULTATEN

A. Beleidsontwikkelingen en steun voor linguïstisch onderzoek

1. Bescherming van minderheidstalen

In 2013 nam het Parlement een resolutie aan over Europese talen die met uitsterven worden bedreigd en taalkundige verscheidenheid in de Europese Unie^[4], waarin het de lidstaten oproept meer aandacht te besteden aan bedreigde Europese talen en zich in te zetten voor de bescherming en bevordering van de diversiteit van het taalkundig en cultureel erfgoed van de Unie. Deze resolutie volgde op een eerdere resolutie van het Parlement over regionale en minder gebruikte Europese talen^[5] en een desbetreffende resolutie van de Raad over het bevorderen van het leren van talen en van taalverscheidenheid^[6], gevolgd door verschillende actieplannen en kaderstrategieën van de Commissie ter bevordering van taalonderricht en taalverscheidenheid ([COM\(2003\)0449](#); [COM\(2005\)0596](#)).

2. Vergelijkbaarheid van gegevens met betrekking tot taalvaardigheden

In 2005 bracht de Commissie een mededeling uit over de Europese indicator van het taalvermogen ([COM\(2005\)0356](#)), een instrument voor het meten van de algemene taalvaardigheid in alle lidstaten. Het kader wordt uiteengezet in een mededeling van de Commissie ([COM\(2007\)0184](#)), die op 13 april 2007 werd aangenomen. Volgens de mededeling van de Commissie van 2005 is het doel van de indicator het meten van de vreemde-

---

[3]PB C 183 van 14.6.2014, blz. 26.

[4]PB C 93 van 9.3.2016, blz. 52.

[5]PB C 76 E van 25.3.2004, blz. 374.

[6]PB C 50 van 23.2.2002, blz. 1.

taalvaardigheden in alle lidstaten. Met de indicator kan ook worden nagegaan of de maatregelen voor het realiseren van de formule „moedertaal + twee” werken dankzij de vergelijkbare gegevens omtrent taalvaardigheid in alle lidstaten. Er werd een adviesraad ingesteld die in 2011 de resultaten van een eerste enquête bekendmaakte, waaruit bleek dat een beter ingevulde strategie nodig is voor taalonderwijs op scholen.

3. ECML en Mercator

De EU steunt twee centra voor talenonderzoek, het Europees Centrum voor moderne talen (ECML) en het Europees Kenniscentrum voor Meertaligheid en Taalleren (Mercator). Het ECML heeft tot taak uitmuntendheid en innovatie op het gebied van taalonderwijs aan te moedigen en Europeanen te helpen om op een efficiëntere manier talen te leren. Het ECML heeft voornamelijk tot doel de lidstaten te helpen om een effectief beleid inzake taalonderwijs te voeren, door dialoog en uitwisseling van beste praktijken te bevorderen en netwerken en onderzoeksprojecten die verband houden met het programma te ondersteunen. Mercator maakt deel uit van een netwerk van vijf onderzoeks- en documentatiecentra die gespecialiseerd zijn in regionale en minderheidstalen binnen de Europese Unie.

4. Europese masteropleiding vertalen

De Europese masteropleiding vertalen (EMT) is een kwaliteitsmerk voor universitaire vertaalprogramma's die aan professionele normen en marktbehoeften voldoen. Belangrijkste doel van EMT is de vertalersopleiding te verbeteren zodat in de EU hooggeschoolde mensen als vertaler aan het werk kunnen. EMT moet de status van het vertalersvak in de EU op een hoger niveau brengen.

5. MT@EC, de dienst machinevertaling

De dienst machinevertaling bij de Commissie kan snel inzicht geven in de algemene strekking van de ingevoerde tekst. MT@EC kan teksten en documenten omtrent EU-beleid in de 24 officiële EU-talen bewerken en vertalen. Deze dienst is kosteloos beschikbaar voor overheidsdiensten in de EU-lidstaten en de EER-landen.

B. Actieprogramma's

1. Erasmus+-programma

Erasmus+, dat in januari 2014 van start is gegaan, is het EU-programma voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport voor de periode 2014-2020. De bevordering van het leren van talen en taalkundige verscheidenheid is een van de specifieke doelstellingen van het programma. In de programmagids voor Erasmus+ staat: „de nieuwe mogelijkheden om taalondersteuning te bieden moeten mobiliteit efficiënter en effectiever maken, de leerprestaties verbeteren en zo bijdragen aan de specifieke doelstelling van het programma” (blz. 11). Aan deelnemers van mobiliteitsacties wordt via Erasmus+ Online Linguistic Support taalondersteuning geboden bij het leren van de taal van het gastland. Ook stimuleert Erasmus+ samenwerking met het oog op innovatie en uitwisseling van goede praktijken via strategische partnerschappen op het gebied van het onderwijzen en leren van talen. Voorts kan waar nodig financiering voor taalondersteuning worden verstrekt aan begunstigden van strategische partnerschappen die langdurige opleidings- en leeractiviteiten voor personeel, jongerenwerkers en lerenden organiseren. Het Erasmus+ programma financiert jaarlijks ook talloze projecten voor het onderrichten en leren van gebarentaal en om het besef omtrent linguïstische diversiteit en de bescherming van minderheidstalen te bevorderen.

2. Programma Creatief Europa

In het kader van het programma Creatief Europa wordt steun verleend voor vertaling van boeken en manuscripten uit hoofde van het [subprogramma cultuur](#).

3. Europese Dag van de talen

Aangemoedigd door het enorme succes van het Europees Jaar van de talen (2001) besloten de EU en de Raad van Europa om elk jaar op 26 september de Europese Dag van de talen te vieren met allerlei evenementen ter bevordering van het leren van talen overal in de EU. Deze actie is bedoeld om de grote verscheidenheid aan talen die in Europa worden gesproken meer onder de aandacht van de burgers te brengen en hen ertoe aan te zetten talen te leren.

C. Prijzen

1. Europees talenlabel

Het Europees Talenlabel is een door de Commissie ingestelde prijs ter aanmoediging van nieuwe initiatieven op gebied van het onderricht in en leren van talen, ter beloning van nieuwe onderwijsmethoden en voor bewustmaking van regionale en minderheidstalen. De prijs wordt uitgereikt aan projecten uit deelnemende landen voor het meest innovatieve taalonderwijsproject, de persoon die de meeste vooruitgang heeft geboekt bij het leren van een vreemde taal en de beste taalleraar.

2. Jonge vertalers

Elk jaar reikt de Commissie een prijs uit voor de beste vertaling door een 17-jarige student uit een van de lidstaten. De meedingende studenten kunnen naar keuze vertalen van en naar elke officiële taal van de Europese Unie.

ROL VAN HET EUROPEES PARLEMENT

Op 19 november 2013 heeft het Parlement de programma's „Erasmus+” en „Creatief Europa” aangenomen. Het Parlement heeft een specifieke bepaling voor de financiering van de ondertiteling, dubbing en audiobeschrijving van Europese films toegevoegd die de toegang tot en de verspreiding van Europese werken over de grenzen heen moet bevorderen. Als medewetgever kan het Parlement initiatiefverslagen opstellen om nieuwe impulsen te geven voor de verdere ontwikkeling van het taalbeleid in Europa. In zijn resolutie van 24 maart 2009 over meertaligheid: een troef voor Europa en een gemeenschappelijk engagement^[7] herhaalde het Parlement zijn steun voor EU-beleidsmaatregelen op het gebied van meertaligheid en verzocht het de Commissie maatregelen te nemen met het oog op erkenning van het belang van taalkundige verscheidenheid in de EU en bevordering van die verscheidenheid. In zijn resolutie over bedreigde Europese talen en linguïstische diversiteit^[8] werd een dringend beroep op de Commissie en de lidstaten gedaan om steun voor bedreigde talen.

Op 23 november 2016 nam het Parlement een resolutie over gebarentaal en professionele gebarentolken^[9] aan waarin werd onderstreept dat dove, doofblinde en slechthorende burgers toegang moeten hebben tot dezelfde informatie en communicatie als hun medeburgers dankzij vertolking in gebarentaal, ondertiteling, spraak-naar-tekstomzetting en/of alternatieve communicatievormen, zoals mondelinge tolken. Ook wordt in de resolutie erkend dat de EU-instellingen al op ad hoc-basis zorgen voor de toegankelijkheid van openbare evenementen en commissievergaderingen.

---

[7]PB C 117 E van 6.5.2010, blz. 59.

[8]PB C 93 van 9.3.2016, blz. 52.

[9]Aangenomen teksten, [P8_TA\(2016\)0442](#).

Een studie over minderheidstalen en onderwijs: beste praktijken en valkuilen, in opdracht van de Commissie cultuur en onderwijs van het Parlement en begin 2017 gepubliceerd, doet onderzoek naar de situatie van minderheidstalen in onderwijs in 13 casestudies.

In de tweede helft van 2017 en begin 2018 zal de Commissie cultuur en onderwijs van het Europees Parlement zich bezighouden met een initiatiefverslag over gelijkheid tussen talen in een digitaal tijdperk – naar een project over menselijke taal, op basis van een [studie](#) met dezelfde titel opgesteld op verzoek van het Parlement door het panel voor de evaluatie van wetenschappelijke en technische opties (STOA-panel).

[Michaela Franke](#)

[09/2017](#)